

PREDMET: II. Izvješće Povjerenstva za azil Republike Hrvatske za 2009. godinu.

sukladno članku 13. stavku 4. Zakona o azilu ("Narodne novine" broj; 79/07), Povjerenstvo za azil Republike Hrvatske je o svom radu, zapažanjima, ostvarivanju i zaštiti prava tražitelja azila, te osobama kojima je sukladno odredbama ovog Zakona odobrena zaštita, dužno najmanje jednom godišnje podnijeti izvješće Vladi Republike Hrvatske. Slijedom iznijetog, u nastavku teksta Vam dostavljam pregled rada Povjerenstva za azil Republike Hrvatske za 2009. godinu (u daljnjem tekstu Povjerenstvo).

Sukladno članku 13. stavku 1. Zakonu o azilu, Povjerenstvo je neovisno tijelo koje rješava o žalbama protiv odluka Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske i obavlja druge poslove određene predmetnim Zakonom i drugim propisima. Poslove iz svog djelokruga Povjerenstvo obavlja sukladno Ustavu Republike Hrvatske, zakonima i međunarodnim ugovorima, kao i preporukama međunarodnih organizacija koje se bave zaštitom prava tražitelja azila i drugih ranjivih skupina. Povjerenstvo je neovisno u svom radu i odlukama. Povjerenstvo čine predsjednik i četiri člana. Predsjednik i dva člana Povjerenstva imenuju se iz tijela državne uprave, jedan član imenuje se iz reda sveučilišnih nastavnika, a jedan iz reda predstavnika nevladinih udruga koje se bave promicanjem i zaštitom prava izbjeglica. Predsjednika i članove Povjerenstva imenuje Vlada Republike Hrvatske, temeljem prethodno provedenog javnog poziva, na vrijeme od pet godina, uz mogućnost ponovnog izbora.

Rješenjem Vlade Republike Hrvatske o imenovanju predsjednika i članova Povjerenstva, Klasa; 080-02/08-01/255; Ur. broj; 50304/2-08-01 od 10. travnja 2008. godine, imenovan je Vanja Pudić, dipl.iur., predsjednikom Povjerenstva za azil, dok su za članove Povjerenstva za azil imenovane, Ivana Franjić, dipl.iur., djelatnica Ministarstva unutarnjih poslova; Branka Žigante Živković, dipl.iur., sutkinja Visokog prekršajnog suda; prof.dr.sc Zlata Đurđević, dipl.iur., izvanredna profesorica kaznenog procesnog prava Pravnog fakulteta u Zagrebu i Branka Arlović, dipl.iur., pomoćnica izvršnog predsjednika – pravna savjetnica Hrvatskog Crvenog križa. U radu Povjerenstva sudjeluje kao zapisničar, Zoran Burić, dipl.iur., asistent na Pravnom fakultetu u Zagrebu.

Rad Povjerenstva

Način rada i odlučivanja Povjerenstva uređen je Poslovníkom o radu Povjerenstva (Narodne novine, broj: 76/08), koji su donijeli članovi Povjerenstva, uz prethodno mišljenje UNHCR-a, nevladinih udruga koje se bave pitanjima azila, te stručnjaka iz Europske unije. Poslovníkom o radu Povjerenstva se na jasan način određuje pitanja vezana za vođenje Zapisnika prilikom saslušanja stranaka, odnosno tražitelja azila; njihovu nazočnost u postupku, kao i nazočnost njihovih odvjetnika, prevoditelja i predstavnika UNHCR-a; način rješavanja predmeta po žalbama; postupak vijećanja i glasovanja; vrste drugostupanjskih odluka koje Povjerenstvo donosi; suradnja s drugim tijelima i institucijama; javnost djelovanja Povjerenstva, kao i odgovornost članova Povjerenstva.

Povjerenstvo o žalbama, kao i o drugim pitanjima iz svog djelokruga, odlučuje na sjednicama Povjerenstva. Tijekom 2009. godine, ukupno su održane 24 sjednice Povjerenstva za azil.

Povjerenstvo na svojim sjednicama sasluša sve tražitelje azila, odnosno žalitelje, uz prisustvo odvjetnika žalitelja i prevoditelja, ukoliko žalitelj ne poznaje hrvatski jezik. Na nekim sjednicama Povjerenstva su sudjelovali i predstavnici UNHCR-a, kao i svjedoci koji su pozvani na zahtjev tražitelja azila.

Svaka članica Povjerenstva, kao i predsjednik, dobivaju predmete u rad prema unaprijed određenom redoslijedu. Članice Povjerenstva, odnosno predsjednik su izvjestitelji u predmetu koji im je dodijeljen u rad, odnosno vode postupak i saslušavaju tražitelja azila. Spise predmeta, osim izvjestitelja/ice, dobivaju i ostali članovi Povjerenstva, kako bi se upoznali s predmetom. Od dodjele predmeta, odnosno žalbe pa do saslušanja stranke, mora proteći najmanje tjedan dana, kako bi se Povjerenstvo upoznalo s predmetom postupka. Odluke Povjerenstva u povodu žalbe se donose većinom glasova članova Povjerenstva, uz zakonsku obvezu da su na sjednici Povjerenstva najmanje predsjednik i dvije članice Povjerenstva, odnosno tri članice Povjerenstva. Ukoliko se na sjednici ne može postići većina glasova za donošenje pravovaljane odluke, donošenje odluka se odgađa za tjedan dana.

Zakon o azilu je svojim odredbama dao pravo Povjerenstvu da svojim odlukama može poništiti prvostupanjsko rješenje i samo riješiti stvar, ukoliko utvrdi da su u prvostupanjskom postupku nepotpuno ili pogrešno utvrđene činjenice ili okolnosti, da su pogrešno ocijenjeni dokazi ili ako nađe da je na temelju slobodne ocijene trebalo drugačije donijeti rješenja.

Povjerenstvo je tijekom 2009. godine, riješilo 43 predmeta, odnosno žalbe izjavljene protiv prvostupanjskog rješenja Ministarstva unutarnjih poslova.

U 13 predmeta Povjerenstvo je donijelo rješenje kojim se postupak obustavlja, sukladno članku 62. Zakona o azilu, iz razloga što su žalitelji, odnosno tražitelji azila za vrijeme žalbenog postupka samovoljno napustili Prihvatilište za tražitelje azila u Kutini.

Povjerenstvo je u 22 predmeta donijelo odluku da se žalba odbija iz razloga što iz spisa predmeta, kao i navoda i činjenica iznesenih u žalbi i tijekom saslušanja pred Povjerenstvom nisu bili ispunjeni uvjeti iz članka 4. i 7. Zakona o azilu, za dobivanje zaštite, odnosno donošenja pozitivne odluke.

U jednom predmetu donijet je zaključak kojim se postupak prekida iz razloga što se radi o osobi koja može podnijeti zahtjev za dobivanje hrvatskog državljanstva.

U 2 predmeta Povjerenstvo je donijelo rješenje kojim se tražiteljima azila, odnosno žaliteljima odobrava supsidijarna zaštita, sukladno članku 7. Zakona o azilu, (ostanak u Republici Hrvatskoj do jedne godine, uz mogućnost produženja). U konkretnim slučajevima se radilo o jednom državljaninu Afganistana, kao i pripadniku romske manjine s Kosova.

Isto tako, Povjerenstvo je tijekom 2009. godine, dodijelilo 5 azila u Republici Hrvatskoj iz razloga što je smatralo sa se radi o osobama koje zbog osnovanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupinio ili političkog mišljenja ne mogu, ili se zbog toga straha ne žele staviti pod zaštitu matične države.

Gledajući po državljanstvima tijekom 2009. godine, najviše je žalitelja iz Islamske Republike Pakistan – 6; Islamske Republike Iran – 5; Republike Nigerije – 5; Ruske Federacije – 4; Republike Kosovo – 3; Bosne i Hercegovine – 3; Republike Srbije – 2; Republike Albanije – 2; Islamske Republike Afganistan – 2; Indije – 2, Azerbejdžana – 1, Angola – 1; Republika Slovenija – 1; Češka Republika – 1; SR Njemačka – 1; Tunis – 1; Republika Armenija – 1; Ukrajina - 1 i jedna je osoba nepoznatog državljanstva.

Predsjednik i članice Povjerenstva su članovi Koordinacija za azil, čiji je cilj praćenje i davanje preporuka za poboljšanje azilnog postupka u Republici Hrvatskoj.

Ostvarivanje i zaštita prava tražitelja azila

Tijekom 2009. godine, ukupno je 120 osoba podnijelo zahtjev za azil u Republici Hrvatskoj. Od toga broja su 94 muškaraca (78 punoljetnih i 16 maloljetnika) i 26 žena, dok je zahtjevom za azil bilo obuhvaćeno i 27 maloljetnih osoba. Tražitelji azila su smješteni u Prihvatilištu za tražitelje azila u Kutini (u daljnjem tekstu Prihvatilište). Osim prijvata i smještaja tražitelja azila, u Prihvatilištu se provodi i psihosocijalni rad s tražiteljima azila. Pruža im se stručna pomoć i podrška pri rješavanju postojećih problema i ostvarivanju prava iz socijalne skrbi i drugih prava.

Prihvatilište je ostvarilo dobru suradnju s Centrom za socijalnu skrb Kutina, čija je prvenstvena uloga dodjeljivanja novčane pomoći tražiteljima azila, postavljanje posebnog skrbnika maloljetnicima bez pratnje, te u savjetima i razmijeni potrebnih informacija između djelatnika Prihvatilišta i Centra za socijalnu skrb. Isto tako, maloljetnim osobama je dostupno pohađanje osnovne škole, kojom prilikom im je osiguran i besplatan obrok u školi, kao i besplatne knjige.

Tražitelji azila u Prihvatilištu imaju osiguranu stalnu zdravstvenu skrb u prostoriji ambulante Prihvatilišta. Za mnoge tražitelje azila prema potrebi se obavljaju dodatni zdravstveni pregledi, podjela terapija, te specijalistički zdravstveni pregledi. Sve navedene mjere tražitelji azila ostvaruju temeljem Zakona o azilu i pripadajućih Pravilnika, a ista se ostvaruju od dana podnošenja zahtjeva za azil i traju do dana stjecanja statusa azilanta, odnosno konačnosti rješenja kojim je zahtjev za azil odbijen, odbačen ili postupak obustavljen.

Isto tako, Prihvatilište uz suradnju s nevladinim udrugama organizira aktivnosti s ciljem zadovoljavanja osnovnih potreba tražitelja azila, kroz različite aktivnosti i programe kako bi tražitelji azila što kvalitetnije provodili svoje slobodno vrijeme, kao što su kreativne radionice, sportske radionice i dječije radionice, kao i tečaj hrvatskog jezika organiziran od strane nevladine udruge za zainteresirane tražitelje azila. Također su socijalni radnici Prihvatilišta ostvarili suradnju i sa drugim institucijama i udrugama koje također skrbe o psihosocijalnim potrebama tražitelja azila.

U pogledu pružanja pravne pomoći tražiteljima azila u postupku traženja azila, Hrvatski pravni centar, kao nevladina udruga, pruža tražiteljima azila besplatnu pravnu pomoć, dok Zakon o azilu daje pravo tražitelju azila da u sastavljanju žalbe, kao i zastupanja pred Povjerenstvom, angažira odvjetnika.

Ostvarivanje i zaštita prava osoba kojima je odobrena zaštita:

Osobama kojima je odobren azil ili supsidijarna zaštita u Republici Hrvatskoj, sukladno Zakonu o azilu imaju pravo na boravak u Republici Hrvatskoj, pravo na smještaj, pravo na rad, pravo na zdravstvenu zaštitu, pravo na školovanje, pravo na slobodu vjeroispovijesti i vjerskog odgoja djece, pravo na besplatnu pravnu pomoć, pravo na socijalnu skrb i pravo na spajanje obitelji. Osobe kojima je odobren azil imaju pravo i na pomoć pri uključivanju u društveni život.

Isto tako, u pogledu zdravstvene zaštite, svi azilanti su prijavljeni na Hrvatski zavod za zapošljavanje i ukoliko su nezaposleni imaju pravo na dopunsko zdravstveno osiguranje. U najbližim zdravstvenim ustanovama imaju pravo na izabrane liječnike opće prakse, stomatologe i ginekologe. Azilanti, stranci pod supsidijarnom zaštitom, te strancu na privremenom boravku u svrhu spajanja sa obitelji ostvaruju sva prava iz socijalne skrbi, kao i hrvatski državljani, odnosno pravo na stalne novčane pomoći i privremene jednokratne novčane pomoći. Odrasli azilanti i stranci na privremenom boravku koji borave u Zagrebu imaju pravo na tečaj hrvatskog jezika koji je organiziran u Croaticumu – Centru za hrvatski jezik na filozofskom Sveučilišta u Zagrebu, a troškove snosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.

U Republici Hrvatskoj je zaključno sa 2009. godinom, ukupno odobreno devet azila, pet supsidijarnih zaštita i dva privremena boravka u svrhu spajanja s obitelji. Odlukom o dodjeli azila obuhvaćeno je i sedam maloljetnih osoba, budući su azili dodijeljeni njihovim roditeljima tako da možemo reći da status azilanta u Republici Hrvatskoj ima ukupno 16 osoba.

Status azila odobren je državljanki Republike Sudan, koja boravi u Zagrebu i pohađa tečaj stručnog usavršavanja; državljaninu Afganistana, koji boravi u Zagrebu sa suprugom i 4 maloljetne djece i zaposlen je, dok djeca idu u osnovnu školu, odnosno vrtić; državljaninu Republike Turske, koji dobio stan na korištenje u Bjelovaru, nezaposlen je i prijavljen Hrvatskom zavodu za zapošljavanje; državljaninu Republike Somalije, koji samovoljno napustio Republiku Hrvatsku; državljanki Ukrajine, koja trenutno boravi u Prihvatilištu, ali se poduzimaju mjere za pronalaženje adekvatnog stana; maloljetnom državljaninu Armenije, koji je smješten u dječijem domu u Lovranu; državljaninu Afganistana, koji je smješten u stanu u Zagrebu, prijavljen Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, te pohađa tečaj hrvatskog jezika i obitelj iz Ruske Federacije, koji su dobili kuću u Starom Petrovom Selu, roditelji su prijavljeni Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, dok troje maloljetne djece pohađa osnovnu školu.

Supsidijarna zaštita je odobrena trojici državljana Islamske Republike Pakistan, koji su samovoljno napustili Republiku Hrvatsku; pripadniku romske manjine s Kosova, koji je dobio stan na korištenje u Zagrebu i prijavljen na Hrvatski zavod za zapošljavanje, te državljaninu Afganistana, koji je smješten u Dom crvenog križa u Rijeci.

Zaključak:

Tijekom 2009. godine, postignut je napredak u izgradnji sustava azila u Republici Hrvatskoj, a koji je prije svega vidljiv u sljedećem:

-povećan je broj osoba koji su u Republici Hrvatskoj dobili utočište, bilo dodjeljivanjem azila ili supsidijarne zaštite,

- sve osobe (osim jedne) kojima je pružena zaštita u Republici Hrvatskoj, smještene su izvan Prihvatišta, te su uključene u određene vidove integracije u hrvatsko društvo,

- u svibnju mjesecu 2009. godine, završen je CARDS projekat "Reforma azila II", koji je započeo 10. kolovoza 2007. godine, a čiji je cilj bio u donošenju Smjernica i Priručnika, za službenike koji se bave pitanjima azila,

- u Ministarstvu unutarnjih poslova sistematizirani je radno mjesto službenika za integraciju s ciljem pomaganja azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom u realizaciji prava zajamčenih Zakonom o azilu,

- jačanje suradnje u sustavu azila između Ministarstva unutarnjih poslova i nevladinih udruga, prije svega u aktivnostima vezanim za promatranje postupanja policijskih službenika prema nezakonitim migrantima i potencijalnim tražiteljima azila u izabranim policijskim upravama, a u sklopu projekta "Jačanje hrvatskog civilnog društva u području migracija i azila kao priprema za pristup Republike Hrvatske u Euripsku uniju",

- nije bio vođen niti jedan prekršajni postupak prema osobama koje su izrazile zahtjev za azil u Republici Hrvatskoj,

- isto tako potrebno ne napomenuti da je Povjerenstvo u suradnji sa Uredom za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske u mjesecu lipnju 2009. godine, organiziralo okrugli stol na temu " Azilna politika Republike Hrvatske i integracija azilanata ", koje je okupilo sva ministarstva koja se bave predmetnom problematikom, te organizacije civilnog društva, kao i predstavnike UNHCR-a, s ciljem usaglašavanja postupaka i jačanja međusobne suradnje, u promicanju, zaštiti i integraciji azilanata u hrvatsko društvo.

Kao otvorena pitanja koja se pokazuju u praksi, ističemo sljedeće:

-potrebu jačanja zakonodavnog i institucionalnog okvira za integraciju azilanata u hrvatsko društvo, te potrebu aktivnijeg uključivanja ostalih nadležnih ministarstava,

-potrebu reguliranja statusa, smještaja i pružanja pomoći odbijenim tražiteljima azila koje nije moguće vratiti u zemlju podrijetla,

- podizanje javne svijesti o pitanjima azila kako bi se osigurala potpora javnosti i smanjile pojave ksenofobije i netolerancije, budući će ulaskom Republike Hrvatske u Eurosku Uniju povećati broj tražitelja azila, a time i broj osoba koji će dobiti zaštitu u Republici Hrvatskoj,

- budući tečaj hrvatskog jezika za azilante provodi samo Croaticum, i to samo za azilante koji žive u Zagrebu, azilanti smješteni izvan Zagreba nisu u mogućnosti ostvariti to svoje pravo. Stoga je potrebno da Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, kao nositelj predmetnog programa, osigura donošenje programa i za navedenu kategoriju osoba.

Također je potrebno istaći dobru suradnju između Povjerenstva, kao žalbenog drugostupanjskog tijela i Ministarstva unutarnjih poslova, kao prvostupanjskog tijela, a koja se prije svega pokazuje u osiguranju prevoditelja za saslušanje tražitelja azila pred Povjerenstvom, kao i prijevozu tražitelja azila radi saslušanja pred Povjerenstvom iz Prihvatišta za tražitelje azila u Kutini i Centra za strance u Ježevu.

I na kraju je potrebno naglasiti, iako se ne odnosi na 2009. godinu, da je Povjerenstvo Odlukom Središnjeg državnog ureda za upravljanje državnom imovinom Republike Hrvatske, dobilo za svoj rad prostorije na adresi Nova cesta 19, budući je za svoj rad koristilo prostorije Ureda za ljudska prava Vlade Republike Hrvatske, dok je Rješenjem Vlade Republike Hrvatske od 19. veljače 2010. godine, Povjerenstvo dobilo 100.000,00 kuna za opremanje predmetnih prostorija. Tijekom ožujka ove godine Povjerenstvo je započelo sa radom u novim prostorijama.